

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN - EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

Ahmet Rasim 'in “Şehir Mektupları”

Adlı eserin incelenmesi

“Mezuniyet Çalışması”

HAZIRLAYAN

NESLİNUR CEYLAN

950076

TEZ DANIŞMANI

DOÇ.DR.BÜLENT YORULMAZ

LEFKOŞA -1999

AHMET RASİM

ŞEHİR MEKTUPLARI

3-4

AHMET RASİM'İN

60. ÖLÜM YILI ANISINA

ARBA YAYINLARI

1992

İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

-Önsöz

-Giriş

-Ahmet Rasim Hakkında Bilgi

-Eserde Geçen Şahıs Adları

-Eserde Geçen Yer Adları

-Eserde Geçen Zaman Unsurları

-Eserde Geçen Renk Unsurları

-Eserde Geçen Kelimeler Ve Anlamları

-Genel İndeks

-Kaynakça

ÖNSÖZ

Bu çalışma Yakın Doğu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü bünyesinde yapılmıştır.

Çalışmalarım sırasında kaynak yetersizliğinden dolayı bazı kelimelerin anlamlarını bulamadım.

Mezuniyet çalışmamı hazırlamada bana yol gösteren değerli hocam Doç.DR.Bülent Yorulmaz 'a çok teşekkür ederim.

GİRİŞ

Ahmet Rasim elli yıla yaklaşan yaşamı boyunca keskin bir gözlemci dikkatiyle hep İstanbul'u anlatmış , bu büyük kentin toplumsal yaşamını canlı kesitler halinde ustalıkla yansıtmıştır.

Şehir Mektupları Ahmet Rasim'in şaheseri kabul edilir. 1897-1899 yılları arasında kaleme alınmış fıkra , sohbet , deneme karışımı bu mektuplarda yazar olağanüstü gözlem gücünü ince bir mizahla yoğurarak İstanbul'un her yanını , her yönünü , bin bir çeşit insanını , anlatır.

Şehir Mektupları yüzyıl öncesinin İstanbul'unu tanımak isteyenler için vazgeçilmez bir kaynaktır.

AHMET RASİM (1865-1932)

1865' TE İstanbul'un Fatih-Sarıg zel(Sarigez) mahallesinde ,dünyaya gelir. Babası Bahaeddin Efendi anası Nevber Hanım' dır. Bahaeddin Efendi Kıbrıslıdır. Çocukluk yıllarında ailesiyle Ermenek'e gider, sonra Kıbrıs'a döner.Kıbrıs'ta Posta Telgraf memurluğunda bulunur. Bahaeddin Efendi ,Nevber hanım'ın ikinci eşidir.Nevber Hanım ,ilk eşinden ayrılır, İstanbul'a gelen Bahaeddin Efendi ile evlenir. Ne var ki bu evlilik uzun sürmez. Bahaeddin Efendi  apkın Yaratılışlı olduğu için, Ahmet Raşım'ı sıcak bir yürekle büyütür.

A.Rasim  ğrenimine Sofular'daki Mahalle Mektebi'nde başlar. Kırkçeşme'ye taşınınca , Tezga  lar Mahalle Mektebi'ne geçer. Bir yangın nedeniyle Haydar Mahallesi'ne geçerler. Bu arada Çukurçeşme Mektebi'ne devam eder. Akrabalarından (eniştesi) Mairalay Mehmet Bey'in konağında Yakup Hoca'dan özel olarak yazı ve Arapça dersleri alır. Mektepteki falaka uygulaması nedeniyle buradan ayrılır. Bu sırada Miralay Mehmet Bey  l r. Ahmet Rasim , Dar şsafaka'nın yetimler için ayrılan kısmına yazdırılır.(1875) Burasını başlangıçta sıkıcı bulur , zamanla sevmeye başlar.Buradaki öğrencilik yılları hareketli ve renkli geçer. Bu tatlı yıllarını anı ve hikayelerinde anlatır. Dar şsafaka'da dini bilgiler yanında , müspet ilimler ve hayatla ilgili bilgiler edinir. Matematik , kozmoğrafya ,fizik , kimya , biyoloji , jeoloji , topografya ve belagat dersleri okur. Tarih ve coğrafya gibi sosyal bilimlere ilişkin bilgiler edinememekten rahatsızlık duyar. Bu alanlarda kendisini yetiştirmeye çaba gösterir.Okulda sıkı bir yönetimle karşılaşmasına rağmen ,bu devrede edebiyata karşı ilgi duyar. Fuzuli,Nef'i, Nabi , Baki ve Nedim gibi Divan şairlerini okur.Okula gizlice sokulan ** anta** dergisi ile ** erc man-ı Hakikat** teki yazıları izler. Bu devrede Namık Kemal'e karşı hayranlık besler. Tanzimat döneminin ilk devre sanatçılarından şinasi , Ziya Paşa , ve Ahmet Mithat gibi sanatçıları okuyarak tanımaya başlar. Böylece fikir ve edebiyat dünyasına açılma imkanı

bulur. Divan tarzında şiir denemeleri yapar. Gazel , kaside , kıta , müstezad , serbest kafiyeli ve sone şeklinde şiirler yazar. İlk manzueleri “Sebat” dergisinde çıkar. Şiirlerini “Asar-ı Hayal” adı altında toplanmayı tasarlar , fakat mümkün olmaz.

A.Rasim , Darüşşafaka’da kendi çabasıyla yapabilecek ölçüde Fransızca öğrenir . Racine (Rasin) , Corneille (Korney) , Moliere (Molyer) , La Fontaine (La Fonten) , Alexandre Dumas Pere (Aleksandr Duma Per’in Monte Cristo’sunu) Alexandre Dumas Fils (La Dame aux Camelias Kamelyalı Kadın’ını) gibi sanatçıları okumaya ve sevmeye başlar. Bunun yanında Recaizade Mahmut Ekrem’in , “**Talim-i Edebiyat**”ını okur. Ahmet Mithat’ın “**Hasan Fellah , Hüseyin Mellah, Paris’te Bir Türk ,Henüz On Yedi Yaşında, Yeryüzünde Bir Melek** ” gibi eserlerini bilir , ancak okumak için fırsat bulamaz. Okuldaki yasağa rağmen , devrin basın hayatına ve edebi tartışmalarına yabancı kalmaz. Nihayet sekiz yıl okuduğu Darüşşafaka’yı 1299/1883’te bitirir. Kısa bir süre sonra; Posta ve Telgraf Nezareti Fen Kalem’şnde katipliğe atanır. Memurluk hayatına pek alışamaz . Bu yüzden , asıl istediği yazı hayatına yönelir. İlk yazısı (Yolcu) “**Tercüman-ı Hakikat**” te yayımlanır.

Dini duyguları sağlam olan A .Rasim, hayata atılınca , yavaş yavaş İstanbul’u tanımaya eğlence hayatına katılmaya başlar. İçki içer . Beyoğlu alemlerine katılır. Mesirelerde ve mehtap sefalarında görünür. Basın hayatına iyice girince , İstanbul’un değişik semtlerinde bulur kendisini . Böylece basın dünyasını ve İstanbul’un iç yüzünü yaşayarak öğrenir.

A.Rasim , Binbaşı Bilal Beyin kızı Sadberk Hanım ile evlenir. Bu evlilikten (Rasime , Mazhar , Mazkım , Sadiye ,Sırrı , Şeyda) adlı çocukları olur. A. Rasim otuzaltı yaşındayken eşi Sadberk hanım ölür(1902).

A.Rasim’in “**Tercüman-ı Hakikat**” te fenni konularda yazdığı yazılarıyla edebi çevirileri yayımlanır. Basın dünyasında tanınmaya başlar. 1884’de “**Ceride-i Havadis**”in yazı kuruluna tercüman olarak girer. Fransızca çeviriler yapar. Hüseyin

Yahmi ile çalışır. Bu sırada , on beş ay sürdürdüğü memurluk görevinden ayrılır , gazetecilikte karar kılar. **“Tercüman-ı Hakikât”**ın yazı ailesine katılır(1885).İlk eserini **“ Fonograf”**ı , bu devrede yayımlar (1885). Muammer Naci'nin**“Tercüman-ı Hakikât”** ten ayrılması üzerine , Ahmet Rasim çalışmalarını yoğun bir biçimde sürdürür. Muammer Naci'nin teşvikiyle **“Edebiyat-ı Garbiyeden Bir Nebze”** adı altında topladığı çevirilerini kitap halinde bastırır. Bu arada A. Rasim'in edebi zevki bakımından kendisi Muammer Naci'ye yakın bulduğunu belirtelim. Recaizade Mahmut Ekrem'i sevmekle birlikte , Edebiyat-ı Cedide hareketinin dışında kalır.

A.Rasim, 1886'da Bakırköy'de Behram Ağa'nın kurduğu özel okulda (Mekteb-i Behrami) ve Yahudi Alyans Okulunda öğretmenlik görevinde bulunur.

Her geçen gün gazeteci olduğunu kanıtlayan A.Rasim'in yazıları 1885-1886 yılları arasında **“Güneş , Şafak , Gülşen , Say , Sebat , Hamiyet ”** gibi dergilerde çıkar. Yazarlık anlayışı bakımından Ahmet Mithat'ın takipçisidir. 1888-1891 yılları arasında öğretici kitaplar yazar. 1891'de Servet-i Fünun'da **“Leyal-i Izdırıp , Meşakk-ı Hayat , Afife”** adlı romanları tefrika edilir. Resimli Gazete (1891) ,Maarif (1891) , Mektep (1891) , Hazine-i Fünun (1897) , Musavver Fen ve Edeb (1899) gibi dergilerde edebi çevirilerinin yanında şiir, mensur şiir , hikâye ve fıkra türlerinde yazılar kaleme alır. 1884'ten sonra İkdâm (1884) , Malûmat (1895) ve İrtikâ (1897) gazetelerinin yazarları arasında yer alır. 1895'te **“Musavver Malûmat”** dergisinde mektuplarını **“Malûmat-ı Üsbuiyye ”** adı altında yayınlar. **“Kitâbe-i Gam”** adlı eserinde yer alan aşk mektuplarında bu dergide çıkar. **“Muhâkemat-ı Edebiyye”** adlı yazılarıyla Edebiyat-ı Cedide'nin sanat , dil , edebiyat ve zevk anlayışlarını eleştirir. **“Musavver Malûmat”**ın **“Kısm-ı Nisa”**(Hanımlar Kısmı) sayfalarında **“Hanımlara Mahsus Malûmat ”** bölümünde **“Leyla Feride”** takma adıyla yazılar ve şarkılar yazar. Bu arada , **“Baba Yaver , Kebabcı Zade Nida”** gibi takma adlarla mizahi manzumeler yazdığını

da belirtelim.

“**Malûmat’ta** ” “**Şehir Mektupları**”nı yayımlar , sonra bunları dört cilt halinde “**Şehir Mektupları**” adı altında bastırır. 1896’da Resimli Gazete’de , 1897-1898’de “**Mecmua-i Ebuzziya**” da çeşitli konularda yazılar yazar. 1899’da “**İrtika**” ile Fen ve Edeb dergilerinde dil , edebiyat konularında ciddi ve mizahi yazılarla hikaye , roman ve mektuplar kaleme alır. “**Malûmat**” dergisi kapatılınca , “**Sabah**” gazetesinde çalışmaya başlar. Bu arada “**Hacivat’a**” yazılar verir.

A.Rasim , yukarıdaki dergi ve gazetelerin dışında , 1908 yılına kadar “**Envar-ı Zeka**” ve “**Pul**” dergileriyle “**Basiret**” ve “**Saadet**” gazetelelerinde de yazılar yazar. 1908’ de Hüseyin Rahmi GÜRPINAR’la “**Boşboğaz**” ile “**Güllabi**” adlı bir mizah gazetesi çıkarır. 1908’den sonra , “**Sabah**” gazetesıyla birlikte haftalık “**Şura-yı Ümmet , Donanma , Resimli Kitap**” ve “**Musavver Muhit , Türk Yurdu , Yeni Mecmua , Milli Mecmua** ” dergilerinde yazıları görülür.

1914’lerde “**Tasvir’i Efkâr**”; 1918’lerde “**Yeni Gün , Eski Gün , Zaman**” ve “**Vakit**” gazetelerinde çalışır. 1923’ten sonra “**İleri , Akşam , Cumhuriyet** ” gazetelerinde yazar , “**Yeni Gün**” gazetesinin sorumlu müdürlüğünü yaparken , VI. Mehmed aleyhine yazılan bir yazıdan dolayı tutuklanır , sonra kurtulur. A.Rasim , yaşadığı dönemdeki sansüre rağmen , fazla suya sabuna dokunmadığı için , rahatsızlık duymuş değildir.

A.Rasim , II. Abdülhamit döneminde , “**Malûmat**” dergisi yazarı olarak Alman İmparatoru Wilhem’in Suriye gezisine katılır. 1908’ den sonra Sofra’ya gider. 1914’ten sonra Suriye ve Romanya’da kalır. Geçimini kalemiyle sağladığı için , zaman zaman maddi sıkıntılar çeker. 1927’de Atatürk’ün desteğiyle İstanbul’dan 3. Ve 4. Dönem milletvekili seçilir.(1927-1932).21 Eylül 1932’de ölür,Heybeliada’daki Abbas Paşa Mezarlığı’na gömülür.Mezar taşına şu dörtlük nakşedilir.

“Ruhum çekildi secdegeh-i Rabb-i izzete

Cismin bu yerde kaldı gam-ı iftirak ile

Zahir değil mi fatihaya minnetim benim

Lutfet, bu lutfе muntazırım iştiyka ile ”

A.Rasim’in mezar taşında şu yazı da yer alır.

“Türk diline 48 sene kalemiyle hizmet eden muharrir Ahmet rasim Burada yatıyor.

Matbu asarı yüzü geçer. Onu unutmamak her Türk’e borçtur.

Mebus olarak öldü. Çarşamba, 21 Eylül 1932”

* * *

A.Rasim iri başlı , kır saçlı ,dolgun yüzü ve post bıyıklıdır. Ela gözlü ve kelebek gözlüdür. Yakın çevrelerin belirttiklerine göre , rind meşrep , hayata bağlı , seven ve sevilen bir insandır. Ölçülü İstanbul Efendisi’dir. Samimidir. İçer, ancak kendini kaybetmez. Portakal suyu ile rakı içmekten zevk alır.Yeşil salatayı çok sever.O , bir meclis ve sohbet adamıdır.Şaka etmekten hoşlanır , içkiyi sohbet ve musiki için bir vesile olarak kullanır. Romantik mizaçlıdır. Deniz kenarında , mehtapta , ağaçlık ,sessiz ve sakin yerlerde içki içmeyi çok sever. Müzikten hoşlanır. Sesi güzeldir , güzel okur.

A.Rasim ümit ve iman adamıdır. Mütevazi ve ahlaklı bir kişiliğe sahiptir. Vatanını ve milletini sever. İnsanları sınıf ,cins , ırk ve renk farkı gözetmeden kucaklar. Hürriyetin din kadar kutsal olduğuna inanır. Renkli ve zengin bir hayat yaşadığı söylenir. Çapkındır. Vefa’da oturan genç ve güzel bir sevgilisi vardır,onun için yanıp tutuşur. Duygu coşkununun nedenlerinden biride bu gençve güzel sevgilidir.

Kalabalıktan hoşlanmaz. Tanımadığı insanların yanında rahatça konuşmaz. Dostlarıyla birlikte olunca fıkralar anlatır, nükteler yapar ve kendinden geçermiş. Gönül adamıdır. Yakın dostlarını aşırı derecede çok sever. Mesleği icabı , ilgi çeken konuşmaları , espirileri bir yere not eder ve yeri geldiği zaman kullanır. Türkçe’yi iyi bilir.

A.Rasim , iyi bir hoca , fikir adamı , müzisyen , şair , tarihçi , gazeteci , edib ve mizah ustasıdır. Üç dileği olduğu belirtilir :Biri ölürken “Allah” demesi ; ikincisi sarhoş olarak kendini bilmez halde can vermesi ; üçüncüsü cenazesinin Cuma günü gömülmesi. Yakın dostaları ,sanatçının bu dileklerinin gerçekleştiğini söyler.

* * *

A.Rasim , yazar olarak Tanzimat , Servet-i Funun , Fecr-i Ati ve Milli edebiyatın dışında kalır. Herhangi bir akıma bağlı kalmaz. Hatırlanacağı üzere , edebiyatımızda mahallileşme hareketi , Şinasi ile başlar , Ahmet Mithat ile devam eder . Hüseyin Rahmi ve Ahmet Rasim ile farklı alanlara yayılır ve gelişir.Mizahi (satirik) yazılar yazmak bakımından Hüseyin Rahmi ile benzerlik gösterir. Ne var ki H. Rahmi romana , A. Rasim kısa hikâyeye yönelir. Onun micazına uygun olan tür mizahtır. O da H.Rahmi gibi popüler bir edib ve halk yazarıdır. O ,ders kitapları ve tarih yazar. Batı’dan fen ve edebiyatla ilgili çeviriler yapar. Ahmet Mithat’ın popülist (halkçı) anlayışını sürdürür.

A.Rasim öğretmek ve göstermek amacına yönelik bir yazardır. Onun edebi çalışmalarını bu yüzden gazeteciliği yönlendirir. O , iyi bir hikayeci ve romancı değil , başarılı bir gazetecidir. “Şehir Mektupları, Muharrir Bu ya , Falaka , Eşkal-i Zaman , Cidd ü Mizah Gülüp ağladıklarım , Gecelerim , Fuuş-ı Atik” gibi eserlerinde İstanbul’daki hayat tarzını sergilemeye çalışır. Yazdıklarında hareket noktası , hayatın kendisi olarak görülür. Halkın ve hayatın içinden gördüklerini , öğrendiklerini ve bunlara dayalı olarak düşündüklerini anlatır. İç hayatın içinden gördüklerini , öğrendiklerini ve bunlara dayalı olarak düşündüklerini anlatır. İç hayatını ve duygularını şarkı ve mensur şiirleriyle dışa yansıtır.

A.Rasim , şiir ve müzikle de uğraşır . Şarkı sözleri yazar. Şiirlerinin bazılarını “Leyla Feride” takma adıyla yayınlar. Bazı şarkıları , döneminde büyük bir sükse yapar. Altmışa yakın şarkısı vardır. Bunlardan kırkı kadarı günümüze kadar gelir. Bu şarkıların hem güftesi ,

hem de bestesi kendine aittir. Şarkılarında “ suzinak , uşşak , nihavend , beyati , ısfahan ve

hicaz ” gibi yirmiye yakın makam kullanır. A.Rasim’in şarkıları arasında uzun süre dillerden düşmeyenleri vardır.

Çare bulan olmadı bu yareye

Pek yazık oldu dil-i biçareye

Mihnet-i hicran giriyor araya

Pek yazık oldu dil-i biçareye.

Geçti gam-ı mihnet ile ruzigar

İmdi vuslat bile bu derde kar

Ağlasa da sızlasa da hakkı var

Pek yazık oldu dil-i biçareye.

O , şarkılarını bir maksatla , birisine hitaben yazar. Genel olarak beste ve şarkılarında aşkı dile getirir. Vefa ‘da oturan sevgilisiye karşı duymuş olduğu sevgiyi , büyük bir şevk ve heyecanla şarkılarına sokar.

Bu akşam gün batarken gel

Sakın geç kalma erken gel

Tahammül kalmadı artık

Sakın geç kalma erken gel

diye başlayan şarkısı bu türlerdendir ve bugün hala dillerdedir.

A.Rasim , Darüşşafaka’da öğrenci iken Zekai Dede’den ders alır. Çeşitli musiki toplantılarına katılır. Şevki Bey , Kemani Tatyos Efendi ve Kemençeci Vasilaki gibi saz , söz sanatçısı ve bestecisiyle tanışır , dostluklar kurar ; musiki zevk ve kültürünü geliştirir. Bir sürede Mevlevihaneye devam eder. Türk musikisinden başka , halk türküleri , maniler ,

destanlar , koşmalar ve divanlarla da ilgilenir.

A.Rasim ,edebiyat ve sanat alanındaki yeniliklere açık bir sanatçıdır.Dilin imkanlarını zorlamaz. Servet-i Fünun'cuların ve Mehmet Emin'in dil anlayışlarını benimsemez.Halkın yaşama tarzını dikkate alarak yazar , edebi zevkte ve dilde orta bir yol izler. Edebi eserlerde Türklük duygusunun işlenmesini ister.Batı edebiyatından yararlanmayı yerinde bulur , ancak çalma ve taklit etmeyi onaylamaz.

A.Rasim'in yazdıkları , devrin sosyal durumunu yansıtan belge niteliğini taşır. O , yaşadığı hayatın içinde yoğrulmuş bir insandır. Girip çıktığı yerleri iyi gözleyen ve gözlemlerini o çevrenin diliyle ustaca veren bir sanatçıdır. Çevreden topladığı bilgileri , yazılarında başarılı biçimde kullanmasını bilir.

Anlatımında halk hikayesi geleneğinden yararlanır. İstanbul halkının kullandığı dili , yazı diline aktarır. Bu bakımdan , onun yazılarında hayatın canlılığı ve sıcaklığı sezilir; röportajcı dikkati ve tavrı ön planda yer alır. Yazılarında derinlik değil ,genişlik dikkati çeker. Yazılarında mahalle mektepleri , İstanbul'un çeşitli semtleri ,meyhaneler , camiler , randevu evleri ,mesire alemleri , basın dünyası , çarşı , Pazar ve sokaklar büyük yer tutar. Anıları , bu çevrelerin ürünü olarak bize ulaşır.

A.Rasim , tasvirlerinde ayrıntıyı iyi seçer . Bazı yazıları sembolizme yaklaşır özellik gösterir. Kelimeleriyle resim yapma ustalığına erişir. Güzel resimler çizer ve tablolar sergiler. Onun estetik yönü kuvvetli değildir. O nedenle güzellik ve sanat endişesi duymaz. Mizaha yönelir. Varlığını bu yanıyla hissettirir. Tasvirci anlamına bağlı olarak sıfatları çok kullanır. Tasvirlerindeki canlılık gözleme ve dil ustalığına dayanır. Anlattığı konu ile ifadeleri arasında sıkı bir ilişki gözlenir. Cümlelerindeki isimler , sıfatlar , deyimler ve fiiller ele alınan nesnenin durumuna göre sıralanır . Okuyucuyla iletişim kurmasındaki en büyük başarısı , kendi "ben" iyle okuyucuyu bütünleştirmiş olmasıdır. Gözü ve kulağıyla halkın arasındadır. Halkta

kendisini görür ve öyle anlatır. Bir bakıma kalemi , halkın nabzını yansıtır. Tasvirleri çoğu kez sübjektif bir nitelik taşır. Psikolojik çözümlemelere yer vermediği görülür. Dikkat ve hafızası güçlü olan A.Rasim'in soruşturma ve araştırma yeteneği , yazarlığının ana kaynağını oluşturur.

A.Rasim , yazılarına konuşma dilinden sözcükler taşır. Argo ve deyimleri yerinde ve güzel kullanır. Cümleleri canlı ve kısadır. Nesrimizin gelişmesinde büyük katkısı vardır. Sade anlatımının yanında Osmanlıca yüklü ağır ifadelerle de yer verdiği görülür. Genelde orta seviyenin insanları anlayacakları açık seçik , bir anlatım yolu seçer. Makul ve düşündürücü olmaya özen gösterir. Halkın vizyonunu (ufkunu) genişletmeye çalışır. Güldürürken düşündürmeyi başarır. İstanbul Türkçe'sini bütün incelikleriyle kullanır. Yazı diliyle konuşma dilini bütünleştirmeye çalışır.

A.Rasim , hikaye ve romanlarında romantik aşk hikayelerine ve basit aile facialarına yer verir. Batı romanını iyice tanıyamadığı için , A.Mithat ve N. Kemal'in hikaye ve romanlarından etkilenir. Bu yüzden acıklı serüvenleri konu edinir. Hayat tecrübesi olmayan gençleri kötü kadınların baştan çıkarmaları temasını işler. Romanları teknik bakımdan da yeterli değildir. 1889'dan sonra hikâyeye yönelen yazar , İstanbul'u tanıtan ve İstanbul halkının adet ve geleneklerini anlatan tasvir ve anı yazılarıyla ölümsüzleşir. Eserlerinde İstanbul'un doğal ve sosyal özelliklerine karşı içten bir sevgi ve bağlılık gözlenir. Temiz dili ve canlı üslubuyla sevilir. Döneminde anı türünün en seçkin örneklerini verir . "Nev'i şahsına münhasır" (kendine özgü) üslubu okuyucusuna ulaşır. Üslubu şahsi olan Ahmet Rasim'in eserleri sade pürüzsüz ve süssüzdür; yapaylıktan uzaktır.

ESERLERİ:

A.Rasim hikâye ve kısa romanlar yazmakla birlikte , bu alanda dil ve anlatım bakımından başarılı görülmemektedir. Onun kalıcı olan yazıları fıkra ve anılarıdır. Şiir ,

hikaye , roman , hatıra , makale ve diğer alanlarda öğretici nitelikte eserler vermiştir.

Eserlerinin sayısının 140'a ulaştığı belirtilmektedir. Başlıca eserleri şunlardır :

HİKAYE VE ROMANLARI:

İlk Sevgi 81307/1890,101s.) Bir Sefilenin Evrak-ı Metrukesi (1308/1891,91s.)
Endişe-i Hayat (Ferda,1308/1891 56 s.), Güzel Eleni (1308/1891,68 s.),
Leyâl-ı Izdırab (Servet-i Fünun'da tefrika , 1308/1891,72 s.) , Mehalik-i Hayat
(1308/1891,64 s.) , Meşâkk-ı Hayat (Servet-i Fünun'da tefrika , 1308/1891, 75 s.) , Tecarib-i
Hayat (1308/1891,84 s.) , Meyl-i Dil (1308/1891, 144 s.) Afife (Servet-i Fünun'da tefrika ,
1310/1892, 47 s.), Mektep Arkadaşım (1311/1894,61 s.) , Nümune-i Hayal (1311/1894, 48 s.)
Tecrübesiz Aşk (1311/1894, 92 s.) , Biçare Genç (Naks-ı Sırr , 1312/1895, 49 s.) , Gam-ı
Hicran (Havayı Aşk , 1312/1895, 81 s.), Sevda-i Sermedi (Muhabbet-i Hakikiyle,
1313/1896, 55 s.) Askeroğlu (Malumat gazetesinde tefrika , 1315/1898, 59 s.) Ülfet
(1316/1899,68 s.) "Hamamcı Ülfet" adıyla 1912,76 s.) , Hayat-ı Hakikiye Sahnelerinden ;
Belki Ben Aldanıyorum (1325/1909, " Bedia" adıyla 1922) , İki Güzel Günahkâr
(1338/1922), İki Günahsız Sevda (1338/1922).

MENSURELERİ:

O Çehre (1311/1894, 32 s.) Kitabe-i Gam (Malûmat'ta yayımlanmıştır, 1315-
1316/1898-1899).

ANILARI:

Gecelerim (1312/1895-1316/1899, M. Sabri Koz tarafından , İst.,1987), Eski
Maceralardan:Fuğş-ı Atik , Fuğş-ı Cedid (2 cilt ,1340/1922, "Dünkü İstanbul'da Hovardalık"
adıyla Nuri Ahalioglu tarafından , İst.,1987) , Matbuat Hatıralarından: Muharrir, Şair , Edib
(1342/1924 , Kazım Yetiş tarafından , İst.,1980, Yazarın basın hayatına girişini , dönemin
basın organları ve edebi çevreleriyle olan ilişkilerini anlatır.), Falaka (1927, Yazarın

çocukluk anılarını kapsar ; Yeni Baskıları Sedit Yüksel Ank., 1969 , Atilla Özkırmı
tarafından 1978).

FIKRA VE MAKALELERİ:

Külliyat-ı Sa'y ü Tahrir ; Makalat ve Musahabat (1325/1907), Külliyat-ı Sa'y ü Tahrir; Menakıb-ı İslam (2. Cilt ,1325/1908, Abdülhamit'ten ikinci Mecidi nişanı almıştır), Şehir Mektupları (4 cilt ,1316/1899 ; 1328,1329/1910-1911 , I. cilt Ahmet Kabaklı tarafından İst.,1969,1989), Tarih ve Muharrir (1329/1911), Cidd ü Mizah (1336/1920), Eşkâl-i Zaman (1334/1918) Önce Tasvir-i Efkâr' da yayımlanmıştır. Orhan Şaik Gökyay tarafından günümüz Türkçesine aktarılmıştır.İst.,1969,1989) Muharrir Bu Ya (1927 ,Hikmet Dizdaroğlu tarafından İst.,1969,1989) Gülüp Ağladıklarım (1340/1926, Ahmet Sevinç tarafından Ank., 1978).

SOHBETLERİ:

Ramazan Sohbetleri (1913, ramazana ait sohbetleri içerir ve iki ayrı kitapta toplanmıştır. Muzaffer Gökman ,1967 ; Reşat Ekrem Koçu , İst.,1974).

GEZİ YAZILARI:

Romanya Mektupları (1333/1916, Tasvir-i Efkâr'da yayımlanmıştır, eser Rıdvan Yakın tarafından günümüz Türkçesiyle yayımlandı, İst.,1988)

MONOGRAFYA:

Matbuat Tarihine Medhal .İlk Büyük Muharrirlerden Şinasi (1927).

TARİHLE İLGİLİ KİTAPLARI:

Arapların Terakkiyat-i Medeniyyesi (2 cilt ,1304/1897) , Eski Romalılar (2 cilt , 1304-1306/1887-1889) , Tarih-i Muhtasar-ı Beşer (1304/1887), Terakiyat-ı İlmiyye ve Medeniyye (1304/1887), Küçük Tarih-i Osman-i (1306/1889), Osmanlı Tarih-i (1307/1890) , Tarih-i Ticaret (1891 , Servet-i Fünunda tefrika) , Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi (4 cilt, 1326-1328/1910-1912) eser “ Osmanlı Tarihi” –Seçmeler- adı altında İsmet Parmaksızoğlu , 1968 ;tamamı H . Dursun Yıldız tarafından “ Osmanlı Tarihi” adıyla yayımlandı .İst.,1969 ,İki

Hatırat , Üç Şahsiyet (1332/1916, İbrahim Olgun tarafından 1976), İstibdattan Hakimiyet-i Milliye'ye (2 cilt ,1924-1925 ,Eserin birinci cildi H. Veldet Velidedeoğlu tarafından “Osmanlı İmparatorluğu’nun Reform Çabaları İçinde Batış evreleri “ adıyla sadeleştirilerek yayımlandı,İst.,1987).

ÇEVİRİLERİ:

Edebiyat-ı Garbiyeden Bir Nebze (1303/1886), Cümel-i Hikemiyye-i Ecnebiyye (1303/1886) , Cizvit Tarihi (Leo Taksil'den ,1304/1887) Ezhar-ı Tarihiyye (Pierre Larousse'tan ,1304/1887) ,Üranbi (Camille Flamarion'dan, 1308/1891,140s.) , İki Damla Gözyaşı (1312/1894, 9 s.) Mathilde Laroche (1313/ 1895 ,148 s.) La Dame aux Camelias (1313/ 1895, 32 s.), Karpat Dağları'nda (Carmen Sylva'dan, 1314/1896 52 s.) Mızıkacı Yanko ve Kamyenka (Henryk Sienkiewicz'den, 1318/1900 ,46 s.) neşide-i Ruh (1318/ 1900 , 59 s.), Ohlan Karısı (Jean Richpin'den, 1318/1900 , 48 s.) Kaptan Jipson (Jules Verne'den ,1320/ 1903, 323 s.) Madam Hardiber (Daniel Lesuer'den , 1321/1903, 202 s.), Asya Kumsallarında (Swen Medin'den ,1322/1905, 324 s.)

DİĞER ESERLERİ:

Bedayi-i Keşfiyat ve İhtiraat-ı Beşeriyeden Fonograf (1302/1885) , Elektrikeyyet-i Sakine (1302/1885) , Elektrik (1304/1887) , Teşekkül-i Cihan Hakkında Fikr-i İcmali (1304/1887) , Cümel-i Hikemiyye-i Osmaniyye (1303/1886), Garaib-i Adat-ı Akvam (1304/1887), Hazine-i Mekatip yahut Mükemmel Münşeat (1307/1889), Ömr-i Edebi (4 Cilt, 1316-1318/1897-1900) Hanım (1326/1910), Borjiyalar.

Ahmet Rasim'in " Şehir Mektupları " Adlı Eserinde Geçen Şahıs Adları:

Abdi

Abdürrezzak

Ahmet

Ahmet Reis

Akif Bey

Alfans Dode

Ali Kemal

Ali Nikoli

Arif Hakkı

Arşimet

Asmanidi

Aşık Garip

Aşık Kerem

Atıf

Azraka Banu

Baba Yaver

Bağcı Petro

Balzak

Baron Hırş

Bastır Naci

Bedros

Bekri Mustafa

Brayt

Cemal Efendi

Cenab “ Riyah-ı Leyal”

Cüce Hayati

Çalikuşu Mıgır

Çaycı Hacı Reşid

Çingene Kosti

Çoçarine Yorgi

Dante

Darvin

Dellalzade

Demir Efendi

Dertli

Domuz İbrahim

Düğme Mehmet

Edison

Edip Efendi

Eğri Boyun

Ekrem “ Zemzeme”

Emil Zola

Emrah

Esrar Dede

Evliya Çelebi “ Seyahatname”

Fasih

Ferhat ile Şirin

Fuye

Fuzuli

Garip Ömer Hasan

Göte

Gustav Katen

Gülistan

Hacı Bekir

Hacivad

Hamal Hoca

Hamdi

Hamid “ Makber”

Hanri Haz

Hasan

Hasan Abdi

Hayali

Hayati

Herediya

Himmet Dayı

Hugo

Hz. Adem

Hz. Veled

İğreti Mihal

İlikçi Mistik

İmam Efendi

İsmet Efendi

İşkembe Yorgi

Kara Ahmet Pehlivan

Karabiber Hüsni

Karagöz

Karagözcü Mehmet

Karaman abdi

Karlman Blumberg

Kebabçızade Nida Efendi

Kel Hasan

Kemal

Kerem Aslı

Kırpık Mahmut

Kıpti Emine

Koyun Ahmet

Kristof Kolomb

Kumaş Ali

Külhan Ahmet

Lamartin

Leyla Feride Hanım

Leyla ile Mecnun

Malerma

Mañiçi Zeruhi

Mecnun

Memduh

Mınak

Mir Nail

Mösyö Bodöva

Muhsin

Mutuş

Müezzin

Nabi

Nail Bey

Nasreddin Hoca

Nedim

Nefr

Nevi Belig

Pol Verlen

Rafet Efendizade

Reşid

Rezakizade Tarçın Bey

Rodenbah

Roni

Sabit

Sefiller

Sururi

Şatobiryan

Şekerci Rıfat

Şekspir

Şeyh Galip

Şiller

Şopenhöer

Tahsin Efendi

Ten Renan

Tıflı

Tokmaklı Dede

Vasil Efendi

Vicen

Victor Tring

Yakomi

Yandıç

Yorgancı Sadık

Eserde Geçen Yer Adları:

Acıbadem

Ada

Afrika

Afyonhisarı

Ağa hamamı

Ağa kapısı

Ahır kapı

Akbaba

Ak bıyık

Akçaabad

Ak dağ

Akhisar

Aksaray

Alaca hamam

Alem dağ

Alibey köy

Almanya

Altınoluk

Ambarlı

Amerika

Arabistan

Armutlu

Aravut köy

Aşık paşa

Atlama taşı

At pazarı

Avrat pazarı

Avustralya

Ayastefanos

Ayaz paşa

Aydın

Aynalı çeşmesi

Ayrılık çeşmesi

Ayvalık

Ayvansaray

Baba atik

Baba dağı

Bağdat

Bağlar başı

Bahariye

Bahçe kapısı

Bakırköy

Balaban

Balık pazarı

Basmahane

Bayram paşası

Bebek

Bekar sokağı

Berlin

Bentler

Beyazıd

Beylerbeyi

Beyrut

Beyoğlu

Boğaziçi

Boğaz kesen

Bohça ada

Bal sokak

Bolu

Boyacı köy

Bozdoğan

Bulgurlu

Bursa

Bülbül deresi

Büyük çekmece

Büyük dere

Caddebostan

Cava

Cellat çeşmesi

Cendere boğazı

Cerrahpaşa

Cevizlik

Cibali kapısı

Çalabad

Çamlıbel

Çamlıca

Çarşamba

Çatladı kapı

Çapa çeşmesi

Çekmece

Çemberlitaş

Çengelköy

Çıksalın

Çırak çeşme

Çırpıcı

Çiçekçi sokağı

Çiftlik köy

Çin

Çoban çeşmesi

Çubuklu

Çukur çeşme

Dağlar başı

Danimarka

Darıca

Darphane

Defterdar

Defterdar burnu

Değirmen deresi

Demir kapı

Denizli

Dil iskelesi

Divan yolu

Doğru yol

Dolap deresi

Domuz damı

Dudullu

Edirne

Edirne kapı

Eğri kapı

Eminönü

Emirgan

Erdek

Erenköy

Erzincan

Eski hamam

Etyemez

Eyüp

Fatih

Fener

Feriköy

Fertek

Fıçıcı

Fındıklı

Fındık suyu

Fincancılar yokuşu

Florya

Fransa

Fulya tarlası

Galata kulesi

Galatasaray

Gemlik

Göksu

Göztepe

Gülistan bahçesi

Gündoğdu

Habyar

Hacı bekir

Hacı bey

Hacı kadın

Hadım köy

Halep

Haliç

Harem iskelesi

Harmanlı

Hasır iskelesi

Hasköy

Haydarpaşa

Hayırsız ada

Heybeli ada

Hekim paşa

Here

Hiçistan

Hindiler tekkesi

Hisar

Hoca paşa

Hong Kong

Hotarto

Hubyar

Humbaracı yokuşu

İcadiye

İhsaniye

İnadiye

İncir köy

İncirli

İngiltere

İskenderun

İspanya

İstanbul

İstan köy

İstinye

İsveç

İsviçre

İtalya

İzmir

İzmit

Japonya

Kaba taş

Kaba sakal

Kadı çeşmesi

Kadı köy

Kafesli

Kağıdhane

Kalamış

Kalfa köy

Kalender

Kalkandelen

Kalpakçılar

Kalyoncu kulluğu

Kandilli

Kanlıca

Kara ağaç

Karabaş

Kara Ahmet

Kara gümrük

Kara köy

Karasu

Kara taş

Kartal

Karyağdı baba

Kasım paşa

Katip Muslihiddin

Kavak

Kazlı çeşme

Kemah

Kemeraltı

Kestane suyu

Keşiş dağı

Kılıçali

Kırk kilise

Kışlaaltı

Kızılıcık suyu

Kızılırmak

Kızıl taş

Kızıl toprak

Kireç burnu

Koç hisar

Kordon boyu

Koşvoğlu

Koyun baba

Kovacılar

Koz yatağı

Köprü

Köprü başı

Kudüs

Kule dibi

Kum kapı

Kumrular mescidi

Kurbağalı dere

Kurna

Kurşunlu mağaza

Kurt dere

Kuş dili

Kuzguncuk

Küba

Küçük Mustafa Paşa

Küçük su

Laleli

Lonca

Londra

Lüleciler

Macuncu

Mahmut Ağa

Maltepe

Mama (Göztepe)

Manastır

Marmara

Mecidiye

Merdiven köy

Merzifon

Metris

Mevlevi hane

Midilli

Mimar Sinan

Moda

Monte Karlo

Musalla

Mürekkepçiler

Nahılbend

Narlı kapı

Necef

New York

Niğde

Nişanca

Nuri Osmaniye

Of

Ok meydanı

Osmaniye

Otlakçı yokuşu

Ödemiş

Öküz dere

Pangaltı

Paris

Papas köprülü

Papaz köy

Paşa bahçe

Paşa limanı

Pendik

Piyale paşa

Rusya

Sabanca

Sakır ağaç

Sakız

Salacak

Salkım söğüt

Salma tomruk

Salma topuk

Samanlık

Samatya

Sandık burnu

Saraçhane

Sarı güzel

Sarı şaban

Sarıyer

Sazlı dere

Selamiçeşmesi

Selanik

Sena yokuşu

Serviler

Sık beyler

Silahtarağa

Silivri

Sinekli bakkal

Sinem köy

Sirkeci

Sisam

Soğuk çeşme

Sorma gir

Sultan Ahmet

Sultan Mehmet

Süleymaniye

Sülüklü

Şafak bahçesi

Şarap iskelesi

Şehzade başı

Şişli

Tahtakale

Tahtalı köy

Takkeci

Taksim

Tarabya

Tarla başı

Taş kasap

Tatavla

Tavuk pazarı

Tekfur pazarı

Terkos

Tepe başı

Tepe delen

Tiryaki çarşısı

Tokatlıyan

Topçular

Tophane

Topkatı

Trablus

Tuzla

Tütün çiftlik

Umuryeri

Unkapanı

Urfa

Uşak

Uzun çayır

Üsküdar

Validehane

Veli efendi

Vezneciler

Yafa

Yağkapanı

Yahni kapan

Yalova

Yayla

Yedi kule

Yel değirmeni

Yemiş

Yemişçi

Yeni bahçe

Yeni çeşme

Yeni kardeş

Yeni kapı

Yeni köy

Yenice

Yeni mahalle

Yeni şehir

Yeşil ırmak

Yeşil minare

Yoğurtçu

Yunanistan

Yüksek kaldırım

Zenneciler

Zeyrek

Zeytinlik

Zindar kapısı

Zonguldak

Zor

Zürih

Eserde Geçen Zaman Unsurları:

Akşam

Aralık

Ay

Bahar

Balık vakti

Cuma

Cumartesi

Çarşamba

Eylül

Gece

Gurup

Gündüz

Haziran

Hıdrellez

Hilal

İftar

İkindi

İlkbahar

İmsak

Kasım

Kış

Kurban bayramı

Kuşluk

Mart

Mayıs

Mehtap

Mevsim

Nisan

Öğle

Palamut mevsimi

Patlıcan vakti

Pazar

Pazartesi

Perşembe

Ramazan

Recep

Sabah

Sahur

Salı

Seher

Sonbahar

Şaban

Şubat

Temmuz

Yatsı

Yaz

Eserde Geçen Renk Unsurları:

Açık beyaz

Bembeyaz

Beyaz

Cevizi

Ceviz içi

Deniz köpüğü

Eflatuni

Ela

Esmer

Fındık kabuğu

Fıstıki

Kahverengi

Kanarya sarısı

Kara

Kara yeşil

Kavun içi

Kestane karası

Kırmızı

Kızıl

Kirazi

Kirli beyaz

Kirli sarı

Krem rengi

Kurşuni

Laciverdi

Lacivert

Leylaki

Mavi

Mor

Nohidi

Pembe

Samani

Sarı

Simsiyah

Siyah

Siyahi

Taçini

Toz pembe

Tunç

Turuncu

Vişne çürüğü

Yemyeşil

Yeşil

Yumurta sarısı

Zeytuni

Eserde Geçen Kelime ve Anlamları:

Fıstıki: Sarıya çalan açık yeşil renk (501)

Hidrellez: Hızır ve İlyas Peygamberlerin her yıl buluştuklarına inanılan 6 Mayıs günü (639)

Hilal: Ayça, yeni ay (645)

İftar: Oruç açma zamanı (683)

İmsak: Ramazanda oruca başlama zamanı (702)

Kavuniçi: Pembeye çalan sarı renk (817)

Kızıl: Parlak kırmızı renk (868)

Kurşuni: Koyu kül rengi , kurşun rengi (932)

Kuşluk: Günün sabahla öğle arasındaki bölümü (939)

Nohidi: Kirli veya donuk sarı renk (1090)

Ramazan: Ay takviminin dokuzuncu ayı üç aylar adı verilen recep ,şaban , ramazan, aylarının sonuncusu ,oruç tutulan ay.(1214)

Recep: Ay takviminin yedinci ayı , üç aylarının birincisi (1217)

Sahur: Ramazan ayında oruç tutanların gün doğmadan önce belirli saatte yedikleri yemek (1245)

Samani: Saman rengi , açık sarı (1252)

Seher: Sabahın gün doğmadan önceki zamanı , tan ağartısı (1274)

Siyahi: Zenci , fellah (1317)

Şaban: Ay takviminin sekizinci ayı , üç ayların ikincisi (1365)

Tarçini: Sarı ile kahverengi arası renkte olan (1418)

Toz pembe: Açık pembe olan renk (1488)

Tunç: Bakır, çinko ve kalay alaşımı , bronz (1494)

Zeytuni: Kahve rengine çalan yeşil renkte olan (1671)

Kaynakça : Türkçe Sözlük (T. D. K) Ankara,1988.

Akşam 11,151

Akşam 11,87,94,125

Akşam 37,117

Akşam 61

Akşam 175

Akşam 75,141

Akşam

Akşam 11,151

Akşam 175

Akşam 145

Akşam 14,145

Akşam 37,190

Akşam 124

Akşam 37

Akşam 11,151

Akşam 11,151

Akşam 111

Akşam 26

Akşam 188

Akşam 127,34,186

Akşam 11,151,17,62,79,82,85,94,114,116,120,131,138,235,149,157,161,167

Akşam 104,267,11,151,17,62,79,82,85,94,114,116,120,131,138,235,149,157,161,167

Akşam 11,151,17,62,79,82,85,94,114,116,120,131,138,235,149,157,161,167

Akşam 11,151,17,62,79,82,85,94,114,116,120,131,138,235,149,157,161,167

Akşam 11,151,17,62,79,82,85,94,114,116,120,131,138,235,149,157,161,167

GENEL İNDEKS

Abdi	11,149,181
Abdürrezzak	51,87,94,125
Acıbadem	37,117
Açık Beyaz	62
Ada	178
Afrika	76,240
Afyonhisarı	44
Ağa hamamı	128
Ağa kapısı	186
Ahır kapı	34,256
Ahmet	137,190
Ahmet Reis	138
Akbaba	37
Ak bıyık	34,117
Akçaabad	36
Akdağ	111
Akhisar	36
Akif Bey	188
Aksaray	18,27,34,186
Akşam	17,32,48,57,62,79,82,85,94,114,116, 120,131,138,139,149,165,180,188, 195, 204 , 207, 217,218,228,235,237,258,260
Al	16,25,74,83,84,90,106,200
Alacahamam	36
Alemdağı	117,238

Alfons Dode	179
Ali Beyköy	47
Ali Kemal	254
Almanya	68,75,106
Ali Nikoli	258
Altınoluk	37,239
Ambarlı	36
Amerika	17,20,28,34,35,104,105,109,110,111,113,120,127,130,151,240
Arabistan	6
Aralık	260,268
Armutlu	37
Arnavutköy	116,129,201,245
Arşimet	226
Asmanidi	47
Aşık Garip	121,171,252
Aşık Kerem	249
Aşık Paşa	37
Atıf	149,204
Atlamataşı	44
Atpazarı	44
Avratpazarı	34,129
Avustralya	36,135
Ay	11
Ayastefonos	76,106

Ayazpaşa	27,154
Aydın	243
Aynalı Çeşme	18,170
Ayrılık çeşmesi	45
Ayvalık	36
Ayvansaray	72,99,151
Azraka Banu	136
Baba atik	142
Baba dağı	43
Baba Yaver	5,12,23,26,27,46,47,49,55,73,80,88,215,216,217,222,255
Bağcı Petro	41
Bağdat	101,156
Bağlarbaşı	136,157
Bahar	24,53,90,153,221,252
Bahariye	89
Bahçe Kapısı	181,237
Bakırköy	14,27,,28,29,42,99,136,150,153,161,166,177,178,204,206
Balaban	150
Balık pazarı	18,168,178,241,
Balık vakti	17
Balzak	64,188
Bozdoğan	192
Bulgurlu	117
Brayt	109

Bursa 12,40,124,152

Bülbül deresi 37,129

Büyük çekmece 43,231

Büyük dere 116,136,170

Cadde bostan 136,150,154

Cava 76

Cellat çeşmesi 117

Cemal Efendi 27

Cenab “Riyah-ı Leyal” 188

Cendere boğazı 86,117,126,136

Cerrah paşa 37,117

Cevizi 213

Ceviz içi renkli 8

Cevizlik 36

Cibali kapısı 18,186

Cuma 9,84,169

Cumartesi 9

Cüce hayatı 47,120

Çalabad 76

Çalikuşu mığır 176

Çamlıbel 44

Çamlıca 70,117,136

Çarşamba 9

Çatladi kapı 141,183

Çapa çeşmesi	117
Çaycı Hacı Reşid	5,10,11,12,23,26,27,46,47,49,87
Çekmece	40,154
Çemberlitaş	117,183
Çengelköy	36,116,150
Çıksalın	44
Çırak çeşme	117
Çırpıcı	136
Çiçekçi sokağı	43
Çiftlik köy	37
Çin	76,85,106
Çingene Kosti	22
Çoban Çeşmesi	37
Çoçorine Yorgi	22,176
Çubuklu	44,116,136,178
Çukur çeşme	12,18,48,90
Dağlarbaşı	183
Danimarka	68
Dante	190
Darıca	37,117
Darphane	247
Defterdar	34
Defterdar burnu	245
Değirmen deresi	210

Dellalzade	149,243
Demir Efendi	129
Demir kapı	117
Deniz köpüğü	214
Denizli	37
Dertli	171
Dil iskelesi	36
Divan yolu	43
Doğruyol	129
Dolap deresi	20,35,51,129,177,231
Domuz damı	37
Domuz İbrahim	22
Dudullu	117
Düğme Mehmet	92
Edirne	15,222
Edirne kapı	79
Edip Efendi	74
Edison	44,105,110,121,263
Eflatuni	180
Eğri boyun	22
Eğri kapı	136
Ekrem "zemzeme"	188
Ela	85
Emil Zola	179

Eminönü	36,135,140,144,15
Emirgan	116
Emrah	260
Erdek	131,140,154
Erenköy	37,100,117,178
Erzincan	218
Eski hamam	37
Esmer	90
Esrar Dede	79
Et yemez	117,186
Evliya Çelebi "Seyahatname"	43
Eylül	229
Eyüp	10,19,72,88,99,100,238
Fasih	79
Fatih	18
Fener	18,37,44,50,116,136,178,192,221
Ferhat ile Şirin	249
Feriköy	51,126,129,149
Fertek	140,161,168
Fıçı	129
Fındık kabuğu	8
Fındıklı	35,68
Fındık suyu	116
Fıstıki	213

Fincancılar yokuşu	34
Florya	37,136
Fransa	69,106
Fulya tarlası	136,174
Fuye	188,173
Fuzuli	64,72,79,102,249
Galata kulesi	19,100,120,128,136,146,241,262
Galatasaray	89,128
Garip Ömer Hasan	190
Gece	18,26,29,38,73,82,101,112,116,121,132,144,148,151,167,191,204,206,221 , 223 ,227
Gemlik	34,53
Göksu	112,116,131,136,164,181,184,200
Göte	190
Göztepe	34,136,178
Gurup	131
Gustov Katen	217
Gülistan	217,132,151,167,173
Gülistan Bahçesi	52,88
Gündoğdu	44
Gündüz	38,101,121,132,217,223,227
Habyar	117
Hacı Bekir	56,117
Hacı Kadın	36

Hacivad	132,136
Hadım köy	136
Halep	177
Haliç	13,80,174
Hamal hoca	173
Hamdi	181
Hamid "Makber"	188
Hanri Haz	82,83
Harem İskeleyi	136
Harmanlı	37
Hasan	245
Hasan Abdi	183
Hasköy	18,111
Hayali	12
Hayati	10
Haydarpaşa	99,113,117,136,146
Hayırsız ada	135
Haziran	157,158,161,163,168,177
Heybeli ada	136,149
Hekim paşa	37
Here	68
Herediya	64
Hidrellez	20
Hiçistan	76

Hilal	205
Hindiler Tekkesi	35
Hisar	37,200,245
Hoca paşa	117
Honk Kong	131
Hotorto	76
Hubyar	37
Hugo	64,79,188
Humabaracı yokuşu	37
Hız. Adem	26
Hız. Veled	147,148
İcadiye	44
İftar	5,32
İğreti Mihal	176
İhsaniye	34
İkindi	120
İlikçi mistik	22
İlkbahar	218
İmam Efendi	32
İmsak	6
İnadiye	44
İncir köy	116
İncirli	117
İngiltere	68,104,105,106

İskenderun	101
İsmet Efendi	32
İspanya	68,104,105,109,110,111,113,151,240
İstanbul	34,44,46,60,69,75,101,150,154,161,188,192,200,226,237
İstanköy	100
İstinye	201
İsveç	68,88
İsviçre	111
İkembe Yorgi	176
İtalya	68,104
İzmir	47,147,170,219,239,243
İzmit	188
Japonya	85,106
Kabataş	178
Kaba sakal	117,134
Kadı çeşmesi	173
Kadıköy	17,18,19,27,45,46,47,52,99,113,117,146,154,164,190,192,194,198,220
Kafesli	36
Kağıdhane	79,82,84,88,98,107,117,120,124,126,132,134,136
Kahverengi	139
Kalamış	116,136,152
Kalfaköy	37
Kalender	36,116,136,178,198
Kalkandelen	36

Kalpakçılar 44
Kalyoncu kulluğu 51,129,244
Kanarya sarısı 15,139
Kandilli 36,116,152,200,245
Kanlıca 36,178,200
Kara 84,90,106,107,109,260
Kara ağaç 89,117
Karabaş 35
Kara Ahmet 19
Kara Ahmet Pehlivan 40
Karabiber Hüsnu 176
Karagöz 10,12,136
Karagözcü Mehmet 12
Kara köy 36,124,128,157
Karaman Abdi 22
Karasu 44
Karataş 117
Kara yeşil 85
Karlman Blumberg 86
Kartal 136
Karyağdı Baba 37
Kasım 20
Kasım paşa 19,130,178
Katip Muslihiddin 37

Kavak	116,117
Kavuniçi	213
Kazlı çeşme	18,36,136
Kebabçızade Nida Efendi	184,193,204
Kel Hasan	12,49,87,94,181
Kemah	218
Kemal	188
Kemeraltı	129
Kerem Aslı	121,171
Kestane karası	107
Kestane suyu	37,116
Keşiş dağı	192
Kılıç Ali	35
Kırk kilise	35
Kırmızı	12,16,82,83,90,91,96,97,98,102,103,107,113,120,133,134 ,159, 213,257
Kırpık Mahmut	22
Kış	20,22,27
Kışlaaltı	117
Kıpti Emine	11
Kızıl	83
Kızıcık suyu	116
Kızılırmak	36
Kızıltaş	44
Kızıl toprak	161,211

Kirazi	180
Kireçburnu	35
Kirli beyaz	15
Kirli sarı	96
Koçhisar	35
Kordonboyu	170
Koşuoğlu	117
Koyun Ahmet	176
Kovacılar	117
Kozyatağı	34
Köprü	18
Köprü başı	132
Krem rengi	153
Kudüs	237,238,240
Kule dibi	129
Kumaş Ali	22
Kum kapı	28,117
Kumral	8,85
Kumrular mescidi	36
Kurbağalı dere	19
Kurban bayramı	32,120
Kurna	44
Kurşunlu mağaza	37
Kurşuni	180

Kurtdere 37

Kuşdili 36,116,136,157,178,184

Kuşluk 221

Kuzguncuk 117,143

Küba 104,105,107,110,111,121,126,147,178

Küçük Mustafa Paşa 186

Küçüksu 200

Külhan Ahmet 22

Laciverdi 205

Lacivert 16,74,102

Laleli 37

Lale rengi 112,113

Lamartin 64,72,188

Leyla Feride Hanım 80

Leyla ile Mecnun 249,263

Leylaki 214

Lonca 117,152

Londra 104,223

Lüleciler 35

Macuncu 117,136

Mahmut Ağa 186

Malermi 64,190,225

Maltepe 35,136,151,

Mama (Göztepe) 136,161,182,183

Manastır	35
Manici Zeruhi	22
Marmara	19,45
Mart	53
Mavi	15,16,17,57,83,90,91,102,190,258
Mayıs	53,129,135,140,141,142,145,147,150,151,152
Mecidiye	36
Mecnun	90
Mehtap	205
Memduh	12
Merdiven köy	35
Merzifon	152
Metris	19
Mevlevihane	19
Mevsim	72,222
Mınak	12
Midilli	35
Mimar Sinan	37
Mir Nail	23
Moda	116
Monte Karlo	103
Mor	15,74,83,96,102,200,257
Mösyö Bodöva	32
Muhsin	116,128,232

Musalla	36
Mutuş	133
Müezzin	32
Mürekkepçiler	35
Nabi	79
Nahılbend	44
Nail Bey	11,24,26,27,47,49
Narlı kapı	28,37,117
Nasrettin Hoca	105,191
Necef	44
Nedim	64,79
Nefi	64,79
Nevi Belig	79
New York	17,20,111,121,141,147
Niğde	111
Nisan	111,112,121,125
Nişanca	44
Nuri Osmaniye	39
Nohidi	82,214
Of	37
Ok meydanı	36,154,239,240,262
Osmaniye	179
Otlaka yokuşu	186
Ödemiş	36

Öğle 79,134,149,221,223,229

Öküzdere 37

Palamut mevsimi 222

Pangaltı 36

Paris 70,103,104,253

Papas köprülü 129

Papaz köy 37

Paşabahçe 116,178

Paşa limanı 37

Patlıcan vakti 19

Pazar 9,26,84,252

Pazartesi 9,26

Pembe 11,15

Pendik 136,178

Perşembe 9

Piyale paşa 36

Pol Verlen 64,70,104,190,225

Rafet Efendizade 136

Ramazan 16,2048

Recep 48

Reşid 26

Rezakşzade Tarçın Bey 10,136

Rodenbah 26

Roni 64

Rusya	68,105,106,149
Sabah	5,19,26,32,69,79,112,134,135,139,143,170,195,204,207,217,223,235
Sabanca	37
Sabit	79
Sahur	5,121
Sakır ağaç	155
Sakız	35,154,176
Salacak	136
Salı	5,48
Salkım söğüt	117
Salma tomruk	44,117
Salma topuk	176
Samani	214
Samanlık	34
Samatya	18,27,28,129,175,236
Sandık burnu	117,159
Saraçhane	34
Sarı	9,16,54,78,82,85,103,108,153,200,214,225
Sarı güzel	231
Sarı şaban	36
Sarıyer	116,136,168,176
Sazlıdere	37
Sefiller	70
Seher	221

Selami eşmesi	18
Selanik	44,111,148,176
Sena yokuşu	117
Serviller	36
Sık beyler	178
Silahtarağa	117
Silivri	11,128
Simsiyah	15,16,40,78,82,84,85,102,122,130,175,215,216,217
Sinekli bakkal	36
Sinem köyü	20
Sirkeci	28,36,117,141,166,172
Sisam	239
Siyah	15,16,40,78,82,84,85,102,122,130,153,175,215,216,217
Siyahi	90,179,126,129,158,176
Soğuk çeşme	117,245
Sormagir	44
Sonbahar	19,221,236
Sultan Ahmet	50,229
Sultan Mehmet	48
Sururi	79
Süleymaniye	149
Sülüklü	117,168
Sütlüce	235
Şaban	48

Şafak bahçesi	140
Şarap iskelesi	36
Şatobriyan	188
Şehzadebaşı	27,50,206
Şekerci Rıfat	163
Şekspir	190
Şişli	52,60,116,129,136,140,143
Şopenhoeer	179
Şubat	53
Tahsin Efendi	173
Tahtakale	37
Tahtalıköy	36
Tekkeci	117
Taksim	35,52,126,129,158,176
Tarabya	116,142
Tarçini	8
Tarlabası	37,183
Taşkasap	35,117
Tatarla	35,51,129,236,244
Tavuk pazarı	36,206
Tekfur sarayı	117
Temmuz	3,53,118,154
Ten Renan	179
Terkos	60,79,81,125,143,158,166,218

Tepebaşı	103
Tepedelen	36
Tifli	9
Tiryaki çarşısı	126
Tokatlıyan	19,88,186,262
Tokmaklı Dede	79
Topçular	34
Tophane	13
Topkatı	18
Topkapı	168,220
Toz pembe	193
Tunç	8
Turuncu	102,213
Tuzla	36
Tütün çiftlik	
Umuryeri	36
Unkapanı	12,18,35,48,144,174,186
Urfa	101,243
Uşak	44
Uzun çayır	34,136
Üsküdar	45,46,49,81,177,178,192,223
Valide hane	43
Vasil Efendi	27
Veli Efendi	37,50,136

Vezneciler	37
Vicen	133
Victor Tring	87
Yafa	239
Yağ kapanı	117
Yahnikapın	186
Yakomi	12,14
Yalova	136
Yandıç	109
Yatsı	114
Yayla	37
Yaz	153,200,221
Yedi kule	99,129,161
Yel değirmeni	116
Yemiş	18,37
Yemişçi	241
Yemyeşil	131
Yeni bahçe	35,50,117
Yeni çeşme	143
Yeni kardeş	135
Yeni kapı	28,35
Yeni köy	37,170
Yenice	28,35
Yenimahalle	37,170

Yenişehir	37
Yeşilirmak	37
Yeşil minare	20,129,177,244
Yoğurtcu	
Yorgancı Sadık	13
Yumurta sarısı	183
Yüksek kaldırım	35
Zenneciler	105
Zeyrek	36
Zeytuni	180
Zindan kapısı	130
Zonguldak	155
Zor	101
Zürh	103

KAYNAKÇA

Ansiklopedik İslam Lugatı

Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü

Görsel Genel Kültür Ansiklopedisi

İslam Ansiklopedisi

İslami Terimler Sözlüğü (Dr. Hasan Akay)

Meydan Larousse

Okyanus Türkçe Sözlük

Osmanlı Tarih Değişimleri ve Terimleri Sözlüğü

Tarama Sözlüğü (T.D.K)

Türkçe Sözlük (T.D.K) Ankara.1988.

Yeni Hayat Ansiklopedisi